

ΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

ΟΙ ΜΕΤΑΞΑΔΕΣ

Μία από τις ιστορικές οικογένειες. Ο ύπασις της του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, ο αρχιεπίσκοπος, ο πολιτικός. Από τη ζωή του Ανδρέα Μεταξά. «Με την πάλα και με την πέννα». Ανέδρατα του πελέμου και της πολιτικής. Ο Ανδρέας Μεταξάς και η έρωμένη του. Ένα νόστιμο επεισόδιο στην Έβρουσούλευσι. Μεταξάς και Κωλέτης. Ο πρωτεργάτης της Γ'. Σεπτεμβρίου 1844, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΙΑ απ' τις ιστορικές οικογένειες της Ελλάδος είναι και οι Μεταξάδες. Γενάρχης τους υπήρξε ο Μαρκαντίνιος Μεταξάς, ύπασις της του Κωνσταντίνου του Παλαιολόγου. Αφού επολέμησε στο πλευρό του θρυλικού αυτοκράτορος, κατόρθωσε να γλυτώσει απ' τη σφαγή, να μη χυθεί σ' ένα βενετσιάνικο καράκι και να καταφύγει στην Κεφαλληνία, στο χωριό Φραντζάτα, που μετονομάσθη από τότε Μεταξάτα. Ένας άλλος Μεταξάς, ο Νικόδημος, ήταν ο πρώτος που ίδρυσε τυπογραφείο στην Κωνσταντινούπολη, για να τυπώνει φυλλάδες εναντίον των Ιησουϊτών. Αυτός αργότερα έγινε αρχιεπίσκοπος, λίγο έλειψε όμως να τον δολοφονήσουν οι έχθροί του. Άλλος Μεταξάς, ο Αναστάσιος, φοβερός σταθιστής, πολέμησε στη Λευκάδα υπό το Μοροζίνη, με το δαμά του συνταγματάρχη κ' αργότερα εναντίον του ηγεμόνου της Μάνης Γεωργακάρη. Για τις υπηρεσίες του αυτές, η Βενετία τον ονόμασε κόμητα και γενικό διοικητή της Δ. Ελλάδος και 'Αγαίας. Ένας άλλος πάλι Μεταξάς, ο Μαρίνος, είναι ο πρώτος Κεφαλλονίτης που έμνησθη στα μισθία της Φιλιάς 'Εταιρείας. Έτσι δέ φτάνουμε στον Ανδρέα Μεταξά, έναν απ' τους κορυφαίους του 'Αγώνος του 21, πολιτικό και στρατιωτικό. Θα τον βιογραφούμε, με τα πιο χαρακτηριστικά του ανέκδοτα.

Η 'Ελληνική 'Επανάστασις τον βόηκε στην αμύη της ηλικίας του. Ήταν τότε 31 ετών. Όλοι οι Μεταξάδες και πολλοί άλλοι Κεφαλλονίτες έφρολιμμήσαν πως πρώτος να τρέξει να λάβη μέρος στον 'Αγώνα. Μεταξύ μάλιστα του Αναστασίου Μεταξά, που ήταν ο πρωτότοκος, και του αδελφού του Ανδρέα έγινε και κανγάς γι' αυτό. Ο Αναστάσιος έστρατολόγησε κρυφά 300 Κεφαλλονίτες και έτοιμαζόταν ν' αποπλεύσει με το καράβι του Παναΐ Τσιμπούνη. Μόλις όμως το έμαθε αυτό ο Ανδρέας, έτρεξε να τον προλάβη και να φύγη αυτός. Τα δυο αδέρφια τσακώθηκαν, μπήκαν όμως στη μέση οι άλλοι διάμαχηγοί, γίνηκε συμβούλιο, το όποιο αποφάσισε να εκστρατεύσει ο Ανδρέας και να μείνη στο σπίτι ο Αναστάσιος, ως μεγαλειότερος.

Το Κεφαλλονίτικο αυτό σώμα είχε άφθονα πολεμοφόδια και τέσσερα μικρά κανόνια, τα όποια για να προμηθειθούν —επειδή η Κεφαλληνία ήταν τότε υπό την 'Αγγλία, η όποια είχε κρυφάει ουδετερότητα— οι έξυπνοι επαναστάτες κατέφυγαν στο έξι τέγχεσιμα: Μιά μέρος, συνεχόμενοι με τους φραζάδες του νησιού, διέδωσαν ότι ένα πειρατικό πλοίο φάνηκε γύρω απ' την 'Ιθάκη και ότι υπήρχε φόβος να επδράσουν οι πειραταί κατά της Κεφαλληνίας. Έτσι οι 'Αγγλοι άστυνομικοί τους έδωσαν άδεια να εξοπλίσουν με κανόνια το καράβι του Τσιμπούνη και τότε αυτοί, αντί να πάνε να κυνηγήσουν τους ανειάρκτους πειραταίς, έβαλαν πλώρη για την επαναστατημένη 'Ελλάδα.

Ο Ανδρέας Μεταξάς ήταν ο άρχηγός των τριακοσίων συμπατριωτών του. Λίγες γραμμές για τη ζωή του και το χαρακτήρα του: Γεννήθηκε στο 1790 κ' έσπούδασε άρχικά. Το διάβασμα των άρχαίων ελληνικών συγγραμμάτων τον συγκινήσει μέχρι δακρύων. Μίλιωσε την 'Ιταλική και Γαλλική. Σεχώριζε απ' τους συνομηλίους του για τη ζωρότητα και το ορισμόν του χαρακτήρος του και υπήρξε πάντοτε ο

ξύθμιος και όμητιος.

Λίγα χρόνια από του 'Αγώνος, είχε νυμφευθεί τη Μαριέττα Μπουμπάχη, αδελφή του ήρωικού συνταγματάρχη του γαλλικού στρατού.

Μόλις έγινε γνωστό, ότι οι Κεφαλλονίτες αυτοί έφυγαν για την 'Ελλάδα, η 'Ιόνιος Πολιτεία —για την άρρίβειαν, ο 'Αγγλος άρχιστής— τους απέκρινε και τους φοβέρισε με θάνατο. Από την άσστηρη προκήρυξη που έτοιχοκολλήθη σ' όλο το νησί, δημοσιεύηκε λίγες γραμμές:

...Η τελειουργός έξουσία του 'Ιονίου Κράτους κάμνει γνωστόν τοίς πάσι ότι άν οι ειρημόνοι άρχηγοί δέν παρατηθώσαν από την κακή των ταύτην επιχείρησιν είς το διάστημα δεκαπέντε ημερών από την δημοσίευσιν της παρούσης, και δέν επιστρέψουν είς τας νήσους, διά να κριθώσαν, αυτοί θα έννοσούνται παντοεινά έξόριστοι από τα 'Ιονικά χώματα, τ' άγαθά των θα γίνωσιν αθετητικά, και είς κάθε καιρόν, όπου πέσωσιν είς τας χείρας της Διοικήσεως, θα τους μεταχειρίζεται, καθός ο νόμος διορίζει περί των κεφαλαικώς έξορισμένων...»

Το Κεφαλλονίτικο σώμα, άσπιστα συγκροτημένο, πεπαιδαγωγημένο, έμνησθη στα ελληνικά χώματα, έδίδεσε προς την Μανωλόδα, όπου έστρατοπέδευσε. Πιο πέρα ήταν η κομπούλις Λάλα, σχεδόν όλο από ντόπιους 'Οθωμανούς, τους περιέριμος για την κωληπραία τους Λαλαίους. Έκει δόθηκε μια απ' τις φρονιότερες μάχες του 21 και σ' αυτήν άνδραγαθήσε και πληρώθηκε ο Ανδρέας Μεταξάς. Κατά τη διάρκεια της μάχης συνέθετο έξι έξι: Το φριλί ένός από τα Κεφαλλονίτικα κανόνια έσώθη κ' έσβησε. Ο Μεταξάς, βλέποντας τον πυροβολητή να έτοιμάξη ίσκα για ν' άναρλήξη μ' αυτή το άβιζότι του κανονιού, πλησίαζει και με τη κομπούρα του πυροβολεί στο άβιζότι. Το κανόνι εντύχως πήρε φωτιά κ' έκανε μεγάλη θραύση. Και λέμε εντύχως, γιατί έκείνη τη στιγμή οι έχθροί επληροίωσαν κ' άν δέν έπρόφτανε ο Μεταξάς, θα το έκυριεύσαν.

Μετά λίγες στιγμές όμως ο γενναίος άρχηγός λαβώθηκε στο χέρι από σφαίρα.

Από τα Τρίκορφα, ο Διμ. Ύψηλάντης του έστειλε το ακόλουθο γράμμα:

«Φιλογενέστατε Κόμητα. «Ήκουσα παρα πολλών τας άναδραγαθίας και τας προς την κοινήν Πατρίδα θυσίας σας. Εύχνης έργον άν ή 'Ελλάς είχε πολλά τοιαύτα τέκνα.

«Η εύγνωμονούσα Πατρίς θέλει έν καιρόν εραβείσει τόν έφηλον και τας προς αυτήν έκδοουλεύσεις έκάστου. Έλπηθήνεν διά τας πληγάς σας, άλλ' αυτάίς ενία πληγαί τμής και δόξης!».

Στον καιρό της εισβολής του Λοβιάλη, η Κυβέρνησις διώρισε τον Ανδρέα Μεταξά ε΄Υπουργό της 'Αστυνομίας. Αργότερα, όταν συνήλθαν στη Βερόνια της 'Ιταλίας οι άποπεινούτες την 'Ιερή Σιμαχία ηγεμόνες, οι 'Ελληνες έστειλαν εκεί πρεσβεία για να ζητήσουν την άναγνώριση του 'Αγώνος των ός Ιεροί. Άρχηγός της πρεσβείας αυτής ήταν ο Ανδρέας Μεταξάς, ο όποιος και κατόρθωσε να προσελκύση τη συμπάθεια των Χριστιανών ηγεμόνων υπέρ της 'Ελλάδος.

Δυστυχώς, ο Ανδρέας Μεταξάς, από το έλλειμμα που είχε να θυμώνη εύκολα και να μιλάη με δομύτητα, έδημιούργησε πολλούς έχθρους μεταξύ των συγκαταπιτών του. Από το δέξόθμιο του χαρακτήρος του συνέβησαν λυπηρές σκηνές στα στρατόπεδα και στις συνεδριάσεις των Έθνοσυνελεύσεων, όπου ως πληρεξούσιος, έπρόκειπε πάντοτε. Νόστιμο εινε σχεπα

Ο Ανδρέας Μεταξάς

κως τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτο :

Στὴν Ἐθνοσυνέλευσι τοῦ Ναυπλίου, (πὺν συγκροτήθηκ-
σὸ τὸ σωζόμενον ἀκόμα Τζαμὶ) οἱ ἐχθροὶ τοῦ Μεταξᾶ, θ
βγάλουν τὸ ἄχι τους, βάλανε τὸ Γιώργη Σκούρτσα νά
ψη. Ὁ Σκούρτσας αὐτός, πληρεξούσιος τῆς Ἀρκαδίας,
τύπος χωριάτη μονοκόμματου κ' ἐλευθερόστομου. Σὲ μιὰ
λοιπόν, ἐνῶ ὁ Ἀνδρέας Μεταξᾶς ἀγόρευε στὸ δῆμα μὲ
κάνεται ἔξαφνα ὁ Γιώργης Σκούρτσας καὶ τὸν διακόπτει

— Ἄει τώρα γιὰ θὰ πῶ κ' ἐγὼ κατιντὶς !...

Ἄναψε ἀμέσως ἀπὸ τὸ θυμὸ τοῦ ὁ Μεταξᾶς :

— Δὲν ἐπιτρέπω ! ἐφώνηξε. Ὅταν ὀμιλῶ ἐγὼ σὺ δὲ
νὰ εἶπης τίποτε ! Κάθησε κάτω !

— Μωρὲ γὰρ νὰ κάτσω κάτου ;! μούγγρισε ὁ βλάχος.
πὺν μ' ἔστειλε ντουνιαῖς ἐδῶ, ἢ ἐσὺ πὺν δὲ σ' ἔστειλε κ
τε ἐπαρχία δικῆ σου ἔχεις, μῆτε γυναῖκα, κακομοίρη μ
ματῆς δὲν ξέροῦμε πῶς ἔχεις μὰ... κρυφῆ !

Τὸ σκάνδαλο ἦταν φοβερό, γιὰτὶ ὅλοι τότε λέγανε
δρέας Μεταξᾶς εἶχε ἐρωτικὲς σχέσεις μὲ τὴ γυναῖκα
ξουσιου, ὁ ὁποῖος ἦταν παρὼν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ! Κόκκα
ξᾶς. Βουβαμάρα σὲ δὴν τὴν αἰθουσα. Καὶ οἱ ἀπλοικοὶ
δρες τοῦ Ἀγῶνος ἐκίτταζαν μὰ τὸ Μεταξᾶ καὶ μὰ τὸ
ἀπιστῆς κυρίας.

Ὁ Μεταξᾶς κατέβηκε ἀμέσως ἀπὸ τὸ δῆμα κ' ἔφυ
αἰθουσα. Τότε ὁ Θεόδ. Κολοκοτρώνης, πὺν
τοῦ βαρυφάνηκε αὐτό, εἶπε τοῦ χωριάτη :

— Ντροπὴ σου, βρε Γιώργη, τί πράματα
εἶν' αὐτά ;

Ὅμως ὁ Σκούρτσας, ἀτάραχος, ἀπαντᾷ :

— Μπᾶ ! σοῦ κακοφάνηκε σένα, καπετᾶν
Θοδωράκη ; Καὶ τί σὲ νοιάζει ; Ἔ, ἔχεις καὶ
σὺ μιὰ ἀστεφάνωτη, μὰ αὐτοῦνη δὲν ἔχει ἄν-
τρα. Τὴν ἔχεις καταδικῆ σου...

Ὁ Σκούρτσας, λέγοντας αὐτό, ἐννοοῦσε
τὴν καλόγρηνα μὲ τὴν ὁποία σχετίστηκε στὸ
Μοναστήρι τῆς Ὑδρας ὁ Θ. Κολοκοτρώνης,
στὰ 1825, δταν ἦταν ἐκεῖ ἐξόριστος. Ἐπει-
τα τὴν ἐπῆρε μαζί του, ἔκαμε ἓνα στερνο-
παῖδι μὲ αὐτή, καὶ ἔζησε στὴν Ἀθήνα μὲ
δαῦτη ὡς πὺν λέθανε, στὰ 1843. Λέγοντας
ὁ Σκούρτσας στὸ Μεταξᾶ ὅτι δὲν ἔχει δικῆ
τοῦ ἐπαρχία ν' ἀντιπροσωπεύη, εἶχε δικη.
Ἡ Κεφαλληνία ἦταν ὑπὸ τοὺς Ἄγγλους,
καὶ ὁ Μεταξᾶς στὴν Ἐθνοσυνέλευσι παρίστα-
το «ὡς πληρεξούσιος τῶν πλῶν», μὲ τὴν ἐ-
πιτροπὴ τοῦ Κολοκοτρώνη, ὅπως καὶ ἄλλοι,
πληρεξούσιοι ὑποδούλων μερῶν.

Καὶ συνεχίζουμε τὸ ἐπεισόδιο :

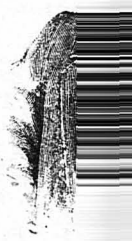
Ὁ Θεόδ. Κολοκοτρώνης ἐκατάλαβε ὅτι μὲ
κακὸ διάβολο ἐμπλεξε, καὶ ἐπειδὴ οἱ πληρε-
ξούσιοι γελοῖσαν ἀκράτητοι, τῶρριξε κ' αὐ-
τὸς στὸ ἀστεῖο, κάνοντας, κατὰ τὴ συνήθειά
του, τὴν ἀνάγκη φιλοτιμία ! Ὁ Πρόεδρος
Αὐγουστίνος Καποδίστριας, βλέποντας τὴν
κατάστασι, ἐσήμανε τὸ κουδοῦνι κ' ἔλυσε τὴ
συνεδρίασι.

Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Μεταξᾶ εἶχαν θριαμβεύ-
σει. Πῆραν τὸ Γιώργη Σκούρτσα καὶ μὲ
θρίαμβο πῆγαν στὴν πλατεία, γιὰ νὰ πανηγυρίσουν τὸ...
τους. Ὁ χωριάταρος ἐκαμάρωνε «Καλὰ τοὺς τὰ κοπάνισα,
κεῖ, ὅλοι μαζί, μὲ τὸ Γιώργη Σκούρτσα στὴ μέση, ἔκαμε
σὲ δλα τὰ σπῖτια τοῦ κόμματός των, νὰ διηγηθοῦνε τὸ γε-
ῆ κυράδες τοὺς τρατάριζαν γλυκὰ καὶ ποτὰ, κ' ὁ ἦρ
μέρας ὅσπου ἐτρῶγε κ' ἔπνε ! Ἡ βίζιτες αὐτὲς τὸν
τόσο, πὺν ἀπὸ τότε ὅλοι τέτοιες ἤθελε νὰ κἀν σὲ γι
«— Παιδιά, πᾶμε γιὰ βίζιτες ;» ἔλεγε. Κι' ἔτσι τοῦβγαλ
ρατσούκλι : Ὁ «Γιώργη Βίζιτας» ! Εἶχε γίνει πειὰ ἀστεῖος

Τὸν δομητικὸ χαρακτῆρα τοῦ Ἀνδρ. Μεταξᾶ μᾶς τ
καὶ μιὰ σκηνὴ πὺν γίνηκε στὶς 23 Ἰουλίου 1845. Ἦταν
Ἐπιτροπικὸ Συμβούλιο πὺν συγκροτήθηκε μετὰ τὴ Σεπτέ-
πανάστασι τοῦ 1844, γιὰ τὴν παραχώρησι τοῦ Συντάγματος
Ἐπαναστάσεως ἐκείνης ὁ Μεταξᾶς ὑπῆρξε ἀρχηγός). Ὁ
λέτης, πρωθυπουργός, ὑποβάλλει κατάλογο γερονισαστῶν
σι, ἀλλὰ μὲ τὴν Ἀλητσαδικὴ πονηρία του, οἱ ὑποψήφιοι
ἄλλοι... φίλοι του. Ὁ Μεταξᾶς ἔμα ἄκουσε τὰ ὄνόματα,
τὸ Κεφαλληνικὸ μπουρῆνι, πετάχτηκε ἐπάνω—ἐμὲ ἄμια
ροδόλα», γράφει ὁ «Φίλος τοῦ Λαοῦ»—καὶ βροντοφώνησε
λέτη :

— Βλέπω ὅτι θέλεις νὰ διαφθεῖρῃς καὶ τὴν Γερουσία
ἐφθεῖρες τὴν Βουλὴν, ὡς διαφθεῖρῃς καθ' ἑκάστην πᾶσο
σιαν ἀσφαλίζουσαν τοῦ λαοῦ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰ ἰε-
πολιτῶν δικαιώματα... Ἄντι νὰ σχηματίσης τὴν Γερου-
σίαν ἀπὸ τὶς ἐπισημότητες τοῦ τόπου, εἰσάγεις εἰς αὐ-
τὴν ἀνθρώπους ὑποδουλωμένους εἰς τὰς θελήσεις σου.
Θέλεις νὰ καταστήσης τὴν Γερουσίαν καταγωγῶν ἀ-
γυρτῶν καὶ ἀνδραπόδων ! Ἰωάννη Κωλέτα ! μὴ πε-
ρμιένεις νὰ κατασταθῶ ἔνοχος τοιοῦτων κακοεργημά-
των !

Σηκώθηκε, βρόντηξε τὴν πόρτα, κ' ἔφυγε. Ὁ στρα-

Ὁ διάσ